

Pánková, M. (2020). *Jan Amos Komenský v kostce. Malá encyklopedie českého genia staletí*. Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského.

U příležitosti dvojnásobného výročí Jana Amose Komenského v letech 2020 a 2022 koordinuje Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMKK) převážnou část akcí organizovaných k 430. výročí narození (2020) a k 350 výročí úmrtí (2022) pedagogického velikána. Jedním z konkrétních příspěvků k oběma výročím je nová kniha Markéty Pánkové, ředitelky NPMKK, kterou zmíněné muzeum vydalo pod slibným názvem „Jan Amos Komenský v kostce. Malá encyklopedie českého genia staletí“ v roce 2020.

Knihla nabízí v osmnácti samostatných kapitolách chronologicky popsané životní osudy Komenského. Autorka v předmluvě sama upozorňuje, že text je přehledový a nepřináší nové skutečnosti o životě a díle Komenského. Poslední třetinu samostatných kapitol potom tvoří vedle výborného popisu doby po úmrtí Komenského výčty událostí z jeho života, životopisné medailonky vybraných osobností spjatých s osudy Komenského, kde může čtenář postrádat třetího z vizionářů, totiž Komenského druha ze studií a vizionáře Mikuláše Drábíka. Dále text pokračuje popisem vybraných míst spjatých s Komenského přímým působením nebo míst známých přes hmotné odkazy a vzpomínky na Komenského, popisem a vysvětlením vybraných pojmů a reálií spjatých s myšlením a působením Komenského, dále seznamem vybraných děl

Komenského, doplněným obrazovou dokumentací titulních stránek řady vydání Komenského spisů, a konečně i výběrovou bibliografií prací o Komenském.

Celý text je doplněn přílohami z Komenského korespondence, kde by řada čtenářů asi uvítala pohnutky autorky k výběru dopisů, a z ukázek vybraných pasáží z Komenského, jak uvádí autorka „nejznámějších a nejvýznamnějších“ jeho spisů, kde by jistě knize slušela i ukázka z nejčtenějšího spisu *Labyrint světa a ráj srdce*, již jen s ohledem na složitost a rozporuplnost současného světa. Pak již následují jen cizojazyčné resumé, poznámky k vyobrazením, přehled použitých zkratek a místní, jmenný a pojmový rejstřík, usnadňující uživateli vyhledávání a celkovou orientaci v obsahu publikace. Poslední přílohu tvoří samostatný plakát s aktualizovaným rodokmenem rodiny a potomků Komenského, vedeným až do současnosti.

V jinak velmi pečlivě formulované a formálně uspořádané publikaci se mezi medailonky osob objevuje jen Komenského syn Daniel, tři dcery Komenského uvedeny nejsou. Navíc je nutné upřesnit přehlédnutí na s. 78, že ve východních Čechách se narodila podle údajů Muzea v Uherském Brodu v roce 1626 jen dcera Dorota Kristína a další dcera Alžběta se narodila až v Lešně v roce 1629.

K další odborné diskusi bych uvedl ještě využití pojmu „encyklopedie“, zejména v souvislosti s myšlením Komenského,

kteřé plánoval pro sepsání a vydání díla s názvem *Divadlo veškerenstva věcí* a uplatnil v díle *Všeobecná porada o nápravě věcí lidských*. Pojem encyklopedie byl Komenským chápán jako soubor poznatků uspořádaných do soustředných kruhů, které na sebe navazují a obsahově se doplňují a prohlubují, přičemž jsou zdůrazňovány vzájemné souvislosti, aby vynikla logická provázanost poznatého světa. V centru kruhů je potom Bůh, ze kterého vše vychází. Z tohoto důvodu bych byl s využitím

pojmu „encyklopedie“ u přehledových prací o Komenském velmi opatrný.

Publikace zkušené komenioložky a výborné organizátorky komeniologických akcí Markéty Pánkové může zájemcům z řad studentů různých druhů škol a ostatním zájemcům z běžné veřejnosti přinést pro ně nové a zajímavé informace, které si mohou rozšířit četbou buď celých Komenského spisů na základě motivace z vybraných ukázek, anebo studiem titulů uvedených v bohaté bibliografii.

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická;
e-mail: karel.rydl@upce.cz

Kovářová. H. (2020). *Komenský ve sběratelství. Katalog vybraných komenián ze sbírky Muzea Komenského v Přerově*. Přerov: Muzeum Komenského.

U příležitosti 350. výročí úmrtí Jana Amose Komenského poskytlo Muzeum Komenského v Přerově, mimochodem nejstarší muzeum svého druhu na světě, originální vhléd do svých depozitních akvizic s motivy Komenského tím, že vydalo katalog vybraných komenián z tradičních sběratelských oblastí, jakými jsou filatelie, filumenie a filokartie, které doplňují drobné reklamní a jinak účelové tisky.

Autorkou katalogu je renomovaná odborná pracovníce přerovského muzea, kurátorka sbírek k dějinám školství a komenián, historička Helena Kovářová, za kterou stojí např. velmi úspěšná výstava s názvem „Komenský? Toho už jsme někde viděli!“ z roku 2016–2017, článek

„Myslitel Jan Amos Komenský ve filatelii“ [in *Přerovský a hranický deník*, 2013, č. 263 (12. 11.), s. 8], článek o pohlednicích s motivy Komenského [in Maloň, L. (2018). *Komenský a první republika* (s. 136–145). Muzeum Přerov] nebo o reklamních tiskovinách pro školáky z let první republiky [*Historia scholastica*, 2019, 5(2), 44–52], abychom uvedli alespoň některé aktivity, ze kterých čerpá recenzovaná publikace.

V tomto rozsahu jde o první publikaci s přehledem sběratelských artefaktů s motivem Komenského, pokud opomíame starší dílčí práce o filatelistických artefaktech (např. *Zpráva Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodu*, 1959, č. 2)